

KRISTNE FRISKOLERS FORBUND (KFF)

Tlf 22 82 35 80. Fax 22 82 35 81. E-post: post@kff.no. Storgata 10 B, 0155 Oslo

Til Utdannings og forskningsdepartementet
Universitets- og høyskoleavdelingen
Oslo

Høring fra KFF om Ryssdalutvalgets innstilling

Referanse 200307611-/ANG

Viser til mottatt høringsnotat NOU 2003 nr 25 og takker for anledningen til å uttale oss.

KFF er en interesseorganisasjon for 19 kristne livssynshøgskoler. 4 av dem har tilbud godkjent på høyskolenivå, 2 av disse også godkjente bachelorreglementer, men er pr dato innført i statsbudsjettets kapittel 282.

1. Generelle kommentarer

KFFs viktigste kontrollspørsmål til utvalgsinnstillingen og føringer til ny lov :

Kan vi fortsatt snakke om livssynshøgskoler og hvordan bør det at det finnes slike høyskoler få utslag i ny lov og særlig i formålet med denne

- Får disse høgskolene like rettigheter med de offentlige på det faglige område samtidig som de får beholde en faglige egenart i samsvar med høgskolenes grunnsyn ?
- Ivaretas friheten til styresammensetning og tilsetninger ?
- Hva med frihet til å beholde private selskapsformer og mulighet til å være privatrettslige enheter kontra offentlige ?
- Hva med forholdet til forvaltnings-, offentlighetsloven og eventuelt andre lover ?
- Hva med sikring av statstilskuddet ?

KFF er positive til mange av forslagene. Selv om det er knyttet en del usikkerhet til noen av elementene, vil vi nevne en del saker under dette positive perspektiv:

1. Det ligger som føringer fra hele utvalget og i uttrykket "felles lov" at rammebetingelsene for hele sektoren i mye større grad bør være like. Staten må som eier av de fleste institusjonene ikke forfordele disse. På området kompetanse og faglighet synes likebehandlingen sikret via NOKUT. Vi forutsetter da at NOKUT virkelig viderefører også de alternative skolenes mulighet for godkjenning på eget grunnlag. Når det gjelder statsstøtte, er det departementet og Stortinget som må følge opp likebehandlingen. Erfaringene fra de 2 første år med nytt tilskuddsystem har riktignok vært at bestemmelser om likebehandling foreløpig ikke har ført til likebehandling. Selv om det er fine formuleringer fra utvalget blant annet i kap 9,1, vil vi komme tilbake til dette.
2. Flertallet bruker ikke lenger ordet supplement om privathøgskolene, men sier i kap 9.1 at de er likeverdige og utfyllende alternativ som tilbyr høyere utdanning og forskning

av høy kvalitet. Dette er viktige presiseringer, og de viser at de private høyskolene regnes med i de totale nasjonale høgskoleressursene slik rett og rimelig er. Denne positive omtale er viktig. Vi er enige med flertallet i at det er feil å bruke ordet supplement om viktige deler av privat høgskolesektor som på noen felter har store deler av landets totale utdanningskapasitet.

3. Privathøgskolene må selvfølgelig av faglige grunner stille like høye kvalitetskrav som de offentlige høgskolene ved tilsetning. Samtidig viser utvalget gjennom § 1-3 at institusjoner har mulighet for å utforme egne vedtekter som ivaretar høgskolens verdimesige og faglige profil. Utvalget henviser til at det er kjent med at § 55A gjelder og at livssynsinstitusjoner har bestemte formål som kan ivaretas gjennom tilsetninger. Dette er altså bra, og det må føres videre inn i lovverket.
4. I styresammensetningen har utvalget valgt en enkel og enstemmig løsning hvor styret er øverste organ. Det skal ha representanter fra studenter og ansatte og til sammen ha minst 5 medlemmer. Eier/høgskolen er dermed om ønskelig, sikret et flertall og kan selv bestemme hvor stort styret skal være. Samtidig er ikke eier ut fra forslaget lenger fri til å velge alle de voterende medlemmene eller la ansatte og studenters votum gå gjennom et høgskoleråd. Denne saken kommer vi tilbake til nedenfor.
5. Selskapsformene man har i dag, kan beholdes.
6. En frihet fra forvaltningsloven og offentlighetsloven ved ansettelser er fastslått. Det er likevel noen uklare punkter rundt dette lovverket vi må komme tilbake til.

Ad spørsmålet om egne rettssubjekter eller forvaltningsorgan.

Selv om KFF ikke skal gå særlig inn på de generelle utdanningspolitiske spørsmål, vil vi likevel signalisere at vi ser mange fordeler i utvalgsflertallet syn om at statlige "universiteter og høgskoler omdannes til egne rettssubjekter i form av selveiende institusjoner". Vi tror dette vil vitalisere hele sektoren. Vårt hovedpoeng er imidlertid at det vil gjøre sammenligningen mellom private høgskoler og statlige lettere på sikt og gjøre likebehandlingen på en rekke områder enklere. Samtidig er ikke saken et must for oss. Vårt hovedanliggende i hele denne høringen er en faglig og økonomisk likebehandling. Den må uansett gjennomføres. Vi vil i den sammenheng understreke *Inst S nr 337(200-2001)Komiteen vil bygge på at offentlige utdanningsinstitusjonar skal vere hovudstammen innafor høgare utdanning. Komiteen meiner likevel at det må sikrast likeverd i handsaminga av offentlege og private utdanningstilbod som oppfyller klare kvalitetskrav, og at offentlege og private institusjonar må handsamast etter same prinsipp, slik Noreg har slutta seg til i Bologna-erklæringa.* For å få til dette, er mindretallets forslag etter vårt syn lite egnet for å gjennomføre likebehandling. Det blir alt for store bindinger mellom departementet og høgskolene på det økonomiske området. En mulig mellomløsning kan være et alternativ. Det viktigste er at det må legges vekt på et system som muliggjør økonomisk likebehandling for de høgskolene hvor dette er et mål. Klare føringer om dette må legges i lovverket.

2. Konkrete kommentarer til enkelte lovbestemmelser

Forslag fra KFF til endringer i lovteksten eller konkrete tillegg som vi mener må med i senere merknader til lovteksten, er understreket nedenfor.

§ 1-1 Lovens formål:

Hvis utvalgets forslag til formålsparagraf for selve loven vedtas, vil de private høyskolene få en svekket formålsparagraf i og med innføringen av felles lovgivning. Dette bør etter vårt skjønn rettes opp.

Formålet med privathøyskoleloven er at den skal bidra til å sikre drift av private høyskoler som faglig er på høyde med de statlige (§ 1). Ved å vedta loven fastslo Stortinget at dette er noe positivt og at det var en oppgave for staten. Det økonomiske anliggende er helt fjernet. Vi mener dette må med i ny lov både i formålsparagrafen her og i egen tilskuddsparagraf senere. Språklig er forslaget dessuten uheldig fordi vi mener det er institusjonene og ikke loven som skal formidle kunnskap. Vi vil foreslå følgende:

Denne lov har til formål å legge til rette for og sikre drift av statlige og private universiteter og høyskoler slik at de kan:

1. Gi høyere utdanning på høyt internasjonalt nivå.
2. Utføre forskning på høyt internasjonalt nivå.
3. Formidle kunnskap fra høyere utdanning og forskning, herunder om vitenskapelige metoder og resultater, til samfunnet for øvrig.

§ 1-3 Lovens saklige virkeområde

I fjerde ledd i lovteksten understrekes at institusjoner under loven har rett til å utforme sitt eget faglige verdimessige grunnlag, innenfor de rammer som er fastsatt i lov og institusjonens vedtekter.

KFF mener det er viktig at retten til å være alternativer til statlige universiteter og høyskoler understrekes. De poenger i innstillingens 7.1.2.5. som bl.a. sier at Privathøyskolelovens bestemmelser videreføres på dette felt, er helt basale for de kristne høyskolene. Vi vil understreke dette. Det betyr bl.a. at mulighetene for å kunne ha og få godkjent alternative fagplaner og alternative fag, er helt nødvendig. Uten dette vil det være helt uforsvarlig å vedta en felles lov.

Dette er viktig for å gi studentene rett til å velge utdanning og for forskernes og forskningens frihet. Vi har med glede merket oss at utvalget sier: "Det er i punkt 9.1 gitt tydelige, politiske føringer om at de private institusjonene ikke lenger skal være et supplement til de statlige institusjonene, men snarere et likeverdig og utfyllende alternativ". Disse føringene bør kunne finnes tydeligere igjen i lovforslaget. Dette handler nemlig om retten til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag.

Flere av våre medlemshøyskolars grunnregler fastslår at institusjonene bygger på den kristne tro og har som oppgave å drive forskning og undervisning med grunnlag i institusjonens basis. Vi forstår at dette kan ivaretas. Om så ikke skulle skje, endrer man hele eksistensgrunnlaget for disse høyskolene.

I § 1-3 heter det: "Institusjoner under denne lov har rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag, innenfor de rammer som er fastsatt i lov og institusjonens vedtekter." I merknadene til paragrafen heter det: "Dette vil være særlig aktuelt for å synliggjøre legitimiteten til private institusjoner som er etablert som faglig-pedagogisk alternativ eller som er opprettet av etiske og religiøse grunner."

Det er særlig på tre områder at det er rimelig å trekke konsekvenser av alternative faglige og verdimessige grunnlag, nemlig når det gjelder:

- studienes og forskningens og utviklingsarbeidets faglige innhold,
- ansettelsesfrihet
- styringsstrukturen, herunder styrets sammensetning.

De siste 2 punkter vil vi komme tilbake til der de er omtalt i loven. Det er det første punktet vi omtaler her i § 1-3. Vi vil foreslå at noen av poengene i kap 7.1.2.5. bør inntas som tillegg i merknadene til denne paragrafen slik at de forsterkes:

Institusjonens eier har dermed rett, innenfor rammene av loven og lovens formål, til å utforme institusjonens eget verdigrunnlag eller særlige formål. Det vil gjelde om institusjonen representerer et faglig alternativ eller om den er opprettet med et religiøst eller etisk grunnlag. Dette vil være en videreføring av gjeldende praksis etter privathøyskoleloven. Eneste begrensning i en institusjons frihet i en slik sammenheng, må være at institusjonens særlige verdigrunnlag eller formål ikke må gå på bekostning av kvaliteten i undervisning og forskning.

§ 1-6 Akademisk og kunstnerisk frihet

Ifølge paragrafen skal ikke institusjonene kunne "gis pålegg eller instruks" om "Læreinholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller det kunstneriske og faglige utviklingsarbeid". Dette skal sikre "uavhengig forskning og utdanning". Det nevnes i merknad til § 1-6, at så vel politiske føringer som oppdragsgivers ønsker, kan true den faglige integriteten. Dette er bra, men vi mener at det burde vært vist til § 1-3 i denne forbindelsen.

I innstillingens 7.1.2.3 sies det: "Det er en klar politisk forståelse for at det er institusjonene selv som bestemmer sine egne faglige porteføljer og sin egen faglige profil."

Vi har dessverre sett eksempler på, at vurdering av institusjoner og planer har tatt utgangspunkt i den tradisjon institusjonen eller faget som vurderes, skal være et alternativ til. Det er viktig at vi kan få godkjent studietilbud som avviker fra det de statlige institusjonene gir, naturligvis uten å gi slipp på kravene om faglig kvalitet. For at § 1-6 skal bli et godt nok vern mot dette, forslår vi et tillegg som må tas med i kommende merknader til paragrafens ledd 1:

Institusjonene ved sine eiere må ut fra sitt vedtaksfestede faglige og verdimessige grunnlag selv kunne bestemme sine egne faglige porteføljer og sin egen faglige profil. Det vises til §1-3.

I § 1-6 står det også at det ikke kan gis pålegg om "Individuelle ansettelser eller utnevnelser". I merknadene til 1-6 presiseres det at bestemmelsen beskytter så vel statlige som private institusjoner". Når det gjelder ansettelser sies det at de vil "innebære faglige vurderinger, og bør være forhold som overlates til den enkelte institusjon. Nærmere krav om ansettelse vil følge av sentralt fastsatte krav .. og eventuelle vedtekter for institusjonen." Vi vil understreke og presisere at når institusjonen har vedtekter, må de gjelde.

Hva som er "faglige vurderinger", vil alltid kunne diskuteres, men skal det trekkes faglige konsekvenser av bestemmelser i vedtektene, må de trekkes av eieren og de ansatte.

Tillegg til § 1-6:

Etter ledd 3 nytt avsnitt uten nummer

De har rett til å utforme sin virksomhet i samsvar med sitt faglige og verdimessige grunnlag (jf. § 1-3).

§ 2,3 og § 2,7

Styret fastsetter i **forskrift** en studieplan for det faglige innholdet i studiene...
jmf'r likedan om ordet forskrift i § 2,7

Vi er spørrende til om uttrykket forskrift bør brukes her. Vi foreslår reglement. Er det ment at også frie høyskoler skal fastsette slike forskrifter i juridisk forstand, er vi nok i så fall uenige.

§ 5-1 Institusjonens ledelse - styret

I forslaget heter det: "Høyere utdanningsinstitusjoner skal ledes av et styre som øverste organ. Styret skal ha representanter fra studenter og ansatte. Styret skal ha en sammensetning på minst fem medlemmer." Ifølge § 3-5 skal studentene ha "rett til å møte med to representanter hvorav minst en skal møte med stemmerett" i alle organer "som har bestemmende myndighet eller innflytelse over forhold som angår studentenes interesser."

Hittil har eieren av de private høyskolene kunnet bestemme styrets sammensetning hvis institusjonen har høyskoleråd. Vårt prinsipielle standpunkt er at eieren bør ha rett til å bestemme styrets sammensetning, særlig i institusjoner med ideologiske formål. Vi er svært opptatt av dette i alternative høyskoler fordi religionsfrihet, mindretallsrett og åndsfrihet kan være begrunnelser for opprettelse av dem. Det alternativt ideologiske grunnlag må gjenspeiles i styresammensetningen slik at eierne kan prege institusjonen gjennom styret. Samtidig mener vi at det har klare fordeler om eierne gir ansatte og studenter plass i styret. I og med at eieren bestemmer hvor mange styremedlemmer det skal være og hvor mange som skal komme fra hver gruppe, vil vi anbefale at den foreslåtte bestemmelsen blir stående. I praksis vil det for øvrig være få KFF- høyskoler som må endre sin styresammensetning, i og med at eierne av de fleste høyskolene allerede har bestemt at ansatte og studenter skal sitte i styret. Vi mener imidlertid at vår begrunnelse ikke har fått tilstrekkelig nedslag i merknadene til paragrafen og vil derfor foreslå følgende tillegg til merknadene:

Foran siste periode bør det stå: Høyskoler som gjennom institusjonens vedtekter er definert som en alternativ høyskole, kan være begrunnet i religionsfrihet, mindretallsrett og åndsfrihet. Gjennom sammensetningen av styret må eiernes syn kunne gjenspeiles. Eier må kunne sikre seg at det som var hensikten med etableringen av høyskolen, får gjennomslag i måten institusjonen blir drevet på. De nærmere regler.. osv

§ 6-3 Ansettelse

Her heter det: "Ansettelse i undervisnings- og forskerstillinger skjer på grunnlag av innstilling. Innstilling skjer ut fra sakkyndig bedømmelse etter den stillingsbeskrivelse som er gitt i utlysning og betenkning." Vi antar at det betyr at hvis stillingsbeskrivelsen er klar nok, er det mulig å ta hensyn til institusjonens behov, herunder dens verdigrunnlag og faglige profil, ved tilsetting.

I merknadene er det presisert at de faglig ansatte på private høyskoler skal ha samme kvalifikasjoner som i de statlige. I punkt 7.1.2.5 Institusjonens verdigrunnlag, presiseres det at en med utgangspunkt i Arbeidmiljølovens bestemmelser (55A), ved ansettelse "i stillinger som er relevante for å fremme virksomhetens formål, kan legge vekt på om søkeren deler det

livssynet eller formålet som virksomheten skal fremme, og hvordan søkeren stiller seg til institusjonens syn i for eksempel religiøse spørsmål”.

De angitte presiseringer er svært viktige for KFF. Vi foreslår at de siste poenger blir tatt i merknadspunktet under kap 8 og i et tillegg til lovteksten med forbilde som i friskolelovens § 4,2:

1. Merknadspunkt. Ved ansettelse i stillinger som er relevante for å fremme virksomhetens formål, må det kunne legges vekt på om søkeren deler det livssynet eller formålet som virksomheten skal fremme, og hvordan søkeren stiller seg til institusjonens syn i for eksempel religiøse spørsmål, jmf Arbeidsmiljølovens §55A..

2. Tillegg til lovteksten: Ved tilsetting ved høyskoler som er opprettet på religiøst/etisk grunnlag fastsatt i institusjonens vedtekter Jmfr §1.3 gjelder Arbeidsmiljølovens §55A ved tilsettinger.

Uttrykket stillingsutlysning leser vi som en definisjon av stillingens innhold og ansettelseskriterier og ikke som en helt bestemt måte å sette inn annonse på. I bestemte engasjementer i statlige høyskoler og privat sektor må det fortsatt være anledning til intern kunngjøring, til å spørre bestemte personer om å gå inn i stillinger eller å utlyse i media. Selvfølgelig må det uansett foretas sakkyndig vurdering.

Tilføyelse i lovteksten § 6-3:

Styret bestemmer selv hvorvidt en stilling skal utlyses offentlig. Bestemmelsen om sakkyndig vurdering gjelder også dersom det foretas tilsetting uten offentlig utlysning.

§ 6-5 Enerett til bruk av visse stillingstitler

Sitat: ”Betegnelsen professor kan bare brukes ...ved høyere utdanningsinstitusjoner som har akkreditering etter denne lov.” Denne paragrafen må gjelde også institusjoner som kun har akkreditering av studietilbud og ikke av institusjonen. Vi blir usikre på om dette er tilfelle når det står ”høyere utdanningsinstitusjoner som har akkreditering”. Også de som har akkrediterte studietilbud, må kunne nytte professortittelen. Jmfr § 2-1 b og c.

Forslag til endring i lovteksten: Betegnelsen professor kan bare brukes..... ved institusjoner som har akkreditering etter § 2-1 pkt b og c i denne lov.

§ 7-1 Egenbetaling

Muligheten for at midler kun gis under forutsetning av at studiet skal være gratis for studentene, kan få utilsiktede konsekvenser for private høyskoler så lenge de faktisk ikke får støtte etter de samme kriteriene som de statlige. I realiteten kan formuleringen i første avsnitt av § 7-1 praktiseres slik at disse høyskolene ikke kan gi tilbud som de offentlige har anledning til å gi og får støtte til. Vi vil derfor foreslå en forenkling av dette leddet, slik at det blir hetende:

Høyere utdanningsinstitusjoner kan bare kreve egenbetaling fra studenter i den utstrekning virksomheten ikke er fullfinansiert av staten eller av andre oppdragsgivere.

§ 7-3 Forholdet til annen lovgivning

Forvaltningsloven:

Helt konkret hva forvaltningsloven vil bety for privathøgskolene er opplistet i paragrafen. Dette er en grei måte å løse forholdet til forvaltningsloven på. Det som gjelder er spesielt nevnt. Dette er utvidet i forhold til dagens privathøgskolelov, men vi er enig i dette. Vi mener det også er et viktig poeng når flertallet i utvalget sier i Kap 7.6.1. at ”forvaltningslovens

bestemmelser om enkeltvedtak bør ikke komme til anvendelse ved ansettelser". Det vil "gi en tungrodd og byråkratisk personalforvaltning ved institusjonene."

Forslag til tillegg i merknadene etter setningen: "Også andre avgjørelser vil etter sin art kunne falle inn under denne definisjonen". Forvaltningslovens bestemmelser om enkeltvedtak skal likevel ikke komme til anvendelse ved ansettelser. Forvaltningsloven vil også....

Offentlighetsloven

Når Offentlighetsloven omtales er et annet prinsipp brukt. Her heter det at loven gjelder for høyere utdanningsinstitusjoners virksomhet. Det er også i Kap 7.6 eksplisitt sagt at utvalget mener at "offentlighetsloven skal gjelde for alle høyere utdanningsinstitusjoner". Den gjelder altså fullt ut som om en privat høyskole er et offentlig organ.

Vanligvis gjelder ikke loven for private virksomheter. Se lovens § 1: "Denne loven gjelder den virksomhet som drives av forvaltningsorganer når ikke annet er bestemt i lov eller i medhold av lov. Som forvaltningsorgan regnes i loven ethvert organ for stat eller kommune. Privat rettssubjekt regnes som forvaltningsorgan i saker hvor det treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift. "

Det behøver ikke stå i lov om universiteter og høyskoler at offentlighetsloven gjelder private i de tilfelle hvor det treffes enkeltvedtak. Offentlighetsloven gjelder likevel i de tilfeller forvaltningsloven gjelder. Det er likevel greitt for oss at det er nevnt i de tilfellene den gjelder. For øvrig mener vi at loven ikke skal gjelde private høyskoler.

Her går man nemlig lenger og sier at offentlighetsloven skal gjelde i alle utdanningsinstitusjoner i alle tilfelle. Vi mener dette blander sammen offentlig og privat virksomhet på en utilbørlig måte. Vårt syn er derfor at 4. avsnitt i § 7,3 må fjernes. Vi mener f.eks det er urimelig at en privat virksomhet skal pålegges å føre journaler og gi innsyn i en rekke forhold: §2 *Enhver kan hos vedkommende forvaltningsorgan kreve å få gjøre seg kjent med det offentlige innholdet av dokumenter i en bestemt sak. Det samme gjelder journal og lignende register og møtekart til folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner. Forvaltningsorganet skal føre journal etter bestemmelsene i arkivloven med forskrifter. Likedan i § 6,4 Søkerliste skal settes opp snarest etter søknadsfristens utløp og skal foruten søkerens navn inneholde deres alder, stilling eller yrkestittel og bosteds- eller arbeidskommune.*

For eksempel betyr dette innsyn i styrebehandling og utsendte vedtaksforslag og evt sakspapirer dersom grunnene i loven for å unnta fra offentlighet ikke er ivaretatt. Innsyn i journaler og i saker nevnt der hvis de ikke er lovlig unntatt offentlighet osv

Når det heter at Offentlighetsloven gjelder, betyr det at den gjelder fullt ut som i stat og kommune. Dette er innføring av offentlige regler på privatrettslige områder uten at det er påkrevet. Det går lengre enn det som offentlighetsloven i utgangspunktet forutsetter for private virksomheter. Det er etter vårt skjønn ikke nødvendig at offentlighetsloven skal gjøres gjeldende generelt. Som nevnt vil den uansett gjelde i noen grad.

Offentlige eller statlige høyskoler må stå under tilsyn av folket, men private skal ha åpenhet til sine eiere og selvfølgelig til offentlige instanser som skal utøve kontroll.

Forslag i § 7, 3 : Avsnitt 4: Lov av 19. juni... Fjernes

Arkivloven.

I arkivlovens paragraf 2 g settes privathøgskolene i samme situasjon som offentlig forvaltning i forhold til arkivhold for samtid og ettertid. At dette gjøres av de fleste høyskoler er

selvfølgelig ok, men at det **må** gjøres også i forhold til offentliggjøring og åpenhet bør gjennomtenkes ytterligere. Vi er i utgangspunktet kritisk til dette.

Lov om målbruk i offentlig teneste

Vi foreslår at dette punkt fjernes for private høyskoler.

3. Andre merknader (NB! forslag om en tilleggsparagraf om tilskudd)

Forslag til ny paragraf om rett til statsstøtte for statlige og private høyskoler

Konsekvensene for statsstøtten i lovverket er i beste fall uklare.

Selv om statsstøtten til private i dag ikke har vært nøyaktig fastlagt i privathøyskoleloven, har den prinsipielt vært lovfestet i og med både privathøyskolelovens formålsparagraf og dens tilskuddsparagraf. Våre religiøst/etiske institusjoner har hatt en "grunnrettighet", men ikke krav på et bestemt tilskudd. Etter lovforslaget her blir ikke lenger statsstøtten lovfestet for dem, men den blir en budsjettstyrt ordning for alle høyskolene, overlatt til det enkelte års statsbudsjett.

Utvalget sier at fullfinansiering av høyere utdanning er en statlig oppgave, i hvert fall når det gjelder grunnutdanning. Flertallet sier imidlertid i 7.7 at det ikke er "behov for noen bestemmelse i den nye loven om vilkårene for statsstøtte" til private og utenlandske institusjoner." Det heter imidlertid i kap 9,1 at det "etter utvalgets oppfatning er nødvendig at de private institusjonene tilføres tilstrekkelige midler som er nødvendig for at nye krav skal oppfylles,..... at disse institusjonene gis finansielle vilkår som i større grad gjenspeiler likheten i faglige fullmakter og ansvar." Det heter også at hele sektoren er avhengig av forutsigbarhet. Dette er bra.

At det skal bli mer likebehandling mellom private og statlige høyskoler, må gjelde også økonomien. De finansielle vilkår må gjenspeile at ansvaret økes og at høyskolene skal ha like rettigheter og plikter. Uten en slik forsikring om økonomisk likebehandling, kan det bli vanskelig for de livssynshøyskolene som arbeider på ideelle felter uten en selvstående markedsøkonomi, å fortsatt ha en tydelig egen plass i norsk høyskolevirksomhet.

Vi ser det slik at den budsjettstyrte økonomi vil gi en bred konkurranse med de offentlige høyskolene, som staten er nødt til å gi velordnede tilskudd, fordi de er statens ansvar uansett organisasjonsform. Siden privathøyskolene i utgangspunktet ikke har vært fullfinansiert har de mye å "ta igjen". Økonomisk likebehandling må derfor i en overgangsperiode bety å få privathøyskolene opp på offentlig nivå.

Sporene vi ser av den økonomiske likebehandling i statsbudsjettbehandlingen høsten 2003 og 2004 skremmer. Det er tatt svært små skritt i retning av likebehandling. Ved innføringen av det nye finansieringssystemet, ble det ikke tilført midler som fører til likebehandling. Midler til forskning er ett av eksemplene på forskjellsbehandling mellom statlige og private og mellom de private for 2004.

Problemet, slik KFF ser det, er at før privathøyskolene faktisk er likestilt med de statlige, er det så store mangler økonomisk, at økonomisk likestilling er en ren illusjon.

Vi har tidligere argumentert for at private og statlige universiteter og høyskoler bør ha statsstøtte på lik linje. Støtten må i tillegg til konkurranselikhhet for private og statlige universiteter og høyskoler, gi økonomisk forutsigbarhet.

Privathøyskoleloven sier i § 12 at private høyskoler "kan etter søknad til Kongen kjennes berettiget til statstilskudd til dekning av driftskostnader." I paragrafen foran er det slått fast at

For å få tilskudd etter denne lov må høyskolen tilfredsstillere kravene i kap. 2, ha vært i drift minst ett år og

- a) være opprettet av religiøse eller etiske grunner, eller
- b) være opprettet som et faglig-pedagogisk alternativ, eller
- c) utfylle det offentlige utdanningstilbud på felter hvor det er et udekket behov.

En lovbestemmelse om tilskudd minst tilsvarende denne bør videreføres i den nye loven. For å lovhjemle dette på økonomiområdet og fordi lovverket ikke legger opp til et automatisk system for søknader fra private høyskoler vil vi en lovparagraf.

I og med at det nå foreligger kriterier for akkreditering av høyskoler, og at disse er de samme for akkreditering av private og offentlige institusjoner, virker det rimelig å knytte bestemmelsene om bevilgninger til akkrediteringen. Vårt forslag er at det i den nye loven tas inn følgende paragraf:

Ny § X:

Statlige og private høyskoler er berettiget til statstilskudd beregnet på samme måte til dekning av driftskostnader inkludert husleie. Når private høyskoler har fått akkreditert studietilbud som ikke erstatter tilbud, som det gis statstilskudd til, kan de søke om tilskudd også til disse. Nye privathøyskoler kan søke om statstilskudd når studietilbudene er akkreditert.

Avslutning

Vi ønsker ikke ensretting av universiteter og høyskoler. Tvert imot tror vi det er bra både for fagene, studentene og samfunnet, både for forskningen og studiene, at vi har mulighet for å være ulike. Men både av denne grunn og for å ivareta forskningsfriheten, religionsfriheten og minoritetenes rettigheter, må det være konkurranserettferdighet mellom institusjonene.

Ryssdal-utvalget foreslår systemer for lik behandling av statlige og private høyere utdanningsinstitusjoner. Det står gjentatte ganger i lovforslaget og utredningen for øvrig, at regler skal gjelde både private og statlige høyskoler og universiteter. Det er bra når det gjelder faglighet, økonomi og bedre sikkerhet for studentene. Men det betyr ikke nødvendigvis at de private får samme vilkår som de offentlige. Det kommer an på det videre arbeidet med lovutkastet, det kommer an på hvordan loven vil bli praktisert, og det kommer særlig an på Stortingets bevilgninger.

For styret i Kristne Friskolers Forbund

Torgeir Flateby
Gen.sekr